

WIKELET

ESIDO POLITIKAI NAPILAP

Dr. Rámasetter Róbert

2. II. S.

Budapest

Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lej		
Bukarestben	—	5

Csehszlovákiában		
Egy hónapra	—	ck 35
Egy szám	—	150

Uj Kelet, kiadóvatal és nyomda
 Kolozsvár, St. Baron
 (Brassai-utca) 10.
 Telefon: Szerkesztőség
 Kiadóvatal — 977
 N. Sz. — 558
 A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

1934. december 24. Szerda

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 288. szám

5685. Kiszlev 27

Rend vagy anarchia?

Az alábbi cikket a kormány bukaresti hivatalos lapjából, a „Viitorul“-ból vettük. Közlését annál is inkább fontosnak tartjuk, mert az antiszemita mozgalmakkal kapcsolatban a kormány hivatalos szócsövének ez a cikk az első kertilés nélküli nyílt állásfoglalása.

Az az agitáció, amely nyilvánvaló misztifikáció révén annak a diákságnak a nevében folyik, amelynek óriási többsége távol áll ettől a mozgalomtól, az utóbbi napokban sorozatos vandalizmusokban robbant ki Temesváron és Kolozsváron, ahol a tüntetők erőszakos tettekre ragadtatták magukat és széjjelromboltak néhány üzlethelyiséget. Az ilyen cselekedeteket a felvilágosult román nemzeti öntudat mélyen elítéli, de különösen nem vállal vele közösséget az ifjú intellektuelek tábora, akiknek nemcsak gondolatvilága természetesen felháborodik minden oktalan brutalitás és az állam érdekeire káros erőszak láttára.

Másfelől a Kolozsváron és Temesváron elkövetett károkozások megvan az az eredménye, hogy teljesen precizizorta a diákságnak tulajdonított mozgalom valódi karakterét és a legjobb hiszemű emberek előtt nyilvánvalóvá tette azokat a reális célokat, amelyek érdekében szervezik és tartják fenn az említett mozgalmat. Ennek a mozgalomnak a karaktere tisztára anarchikus. Azzal az ürüggyel, hogy a diákság szolidaritási akciót kezdeményez a bűnrészeség miatt letartóztatott jasi diákok érdekében, Kolozsváron és Temesváron kiráratívveket sztek össze, köveket hajítottak a járőreklők közé, amelyek megsebesítettek egy ezredet és feleséget.

Lehet-e ez „diák“-akció? Lehet-e ez intellektuális emberek cselekedete? Lehet-e ilyen cselekedettel valamilyen egyetemi érdeket kiharcolni, vagy valamilyen nemzeti érdeket megvédelmezni?

A mozgalom valódi karakterének láttára minden kétség szétoszlik. Ma már bizonyos, hogy ennek a mozgalomnak tisztára anarchikus a jellege és éppen ezért a gyökerét nem a diákság körében kell keresni.

Ezt a mozgalmat azok szítják, akik anarchiába akarják züllesztetni az országot és nem azok, akik valóban egyetemi érdekekért harcolnak. Viszont ha a mozgalomnak az eredete és a jellege is anarchikus, akkor a célja is világos.

A diákság örve alatt és a nacionalizmus jegyében megismerlik kompromittálni egyetemi életünk presztizsét és gyengíteni állami életünk erejét. Azok, akiknek az integráns Románia köréleítésben nem sikerült zavargásokat provokálni kommunista jelszavakkal, burkolt irredenta törekvésekkel, általános sztrájkokkal, merényletekkel és összeesküvésekkel; az állam konzolidációjának nyílt és sötétben bujkáló ellenségei agent provokátóikkal felcsaptak a diákság nyorúság kizsákmányolásnak abban a reményben, hogy ezen az uton tudni fognak olyan zavargásokat kelteni, amelyek végül is az ő általuk kívánt cél felé vezetnek.

A kolozsvári és temesvári események teljesen megvilágították a mozgalomnak ezt a vég-célját. És ma már tisztán látjuk, hová vezet ez a „diákagitáció“.

Ime ez az igazság, amelyet senki sem vonhat kétségbe. Az egyetemi ifjuságnak, amely tudatában van saját presztizsének és fel tudja fogni az állam magasabb érdekeit is, morális és nemzeti kötelessége a legkategorikusabban leszögezni, hogy a szolidaritás mindazzal, ami állami érdek és a közrend tyge. Bármilyen nélkülözésekben is legyen része, a diákság, mint a kultura, a rend és a haladás egyik faktora, tudja jól, hogy egy szervezett állam-

ban és egy civilizált társadalomban ezeket a bajokat csak a törvényes keretek között lehet megvitatni és orvosolni.

Az anarchikus és erőszakos cselekedetek lehetnek eszközei kommunista vagy egyéb fel-forgató szervezeteknek, de nem lehetnek fey-

verei egy olyan testületnek, mint amilyen az egyetemi ifjuság. Ami az ilyen természetű cselekedetek megtorlását illeti, a hatóságok tudni fogják kötelességüket. Az új rendtörvény életbe lépett, a miniszterelnöknek erre vonatkozó nyilatkozatal pedig eléggé kategorikusnak.

Miért nem tudták megakadályozni a kolozsvári rombolásokat

(Ciuj-Kolozsvár, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hatóságok erélyesen folytatják a vizsgálatot a legutóbbi kirárat-rombolásokkal kapcsolatos tüntetés ügyében. A vizsgálat legelőször is azt igyekszik megállapítani, kit terhel a felelősség azért, hogy a tüntető tömeg a kellő számban rendelkezésre álló katonai és rendőri készség beavatkozása ellenére is rombolhatott. Az eddigi adatok alapján már is megállapítást nyert, hogy a rendőri hatóságok későn értesültek a készülő eseményekről és így nem tudták idejében gondoskodni a rombolás megakadályozásáról.

Az első kerületi rendőrség, amikor hírt vette, hogy az egyetemi diákság gyűlésre ül össze az egyetem helyiségeiben, telefonon akart jelentést tenni a központi rendőrségnek és a térparancsnokságnak. Az inspekción rendőrtisztviselő teljes harminc percen keresztül forgatta a telefonkészülék csengőjét, amiközben az egy-

a központ jelentkezett volna. Harminc perenyi késégsbeesett kísérlet után az inspekción rendőrtisztviselő abbahagyta a meddő erőfeszítést és gyalog rohant át a hadbírósg épületébe katonai segítséget kérni. Az érthetetlennek látszó telefonzavar miatt így az illetékes hatóságok egy teljes félórával későbbben értesültek a készülő eseményekről és nem tudták fogantositani a kellő óvintézkedéseket.

Az inspekción rendőrtisztviselő jelentése alapján a szigaranca vezérfelügyelőség a rendőrprefektarával karöltve vizsgálatot rendelt el a posta ellen, amelynek eredménye lesz hivatal megállapítani, vajon csak vétkes mulasztás, vagy szándékos rosszindulat játszott közre a telefonzavar előidézésénél.

A tüntetés során őrizetbe vett fiatalemberek ügye előreláthatólag közvetlenül a karácsonyi ünnepek után hadbírósg elé kerül.

Románia munkássága harcot indít a munkanélküli segélyért

Katasztrófális méreteket öltött a munkanélkülség. Külföldi minta alkalmazása helyett szociológiai szofizmákkal igyekszik a kormány segíteni

(Ciuj-Kolozsvár, dec. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A gazdasági válsággal kapcsolatosan szám-talanszor mutattunk rá arra, hogy a teljes gazdasági anarchia mellett súlyos szociális következményei is lesznek a krízisnek. A szociális válság, mely a legnagyobb veszedelmeket rejti magában: a munkanélkülség. Erről is számtalanszor írtunk már, esetenként beszámoltunk annak növekedéséről, mely természetes velejárója az üzemek redukációjának.

A pénzkrízis, az állam pénzügyi politikája teljes mértékben elvégezte a munkáját a Bratianu Vintila pénzügyminiszter, Oromolu, a Banca Nationala vezérigazgatója meg lehetnek elégedve munkájukkal. Az üzemek nagy része tönkrement, a még meglévők minimumra redukálták üzemeiket. A munkanélkülség pedig olyan méreteket öltött, ami Romániában elképzelhetetlen volt.

Az Uj Kelet munkatársa felkérte a legnagyobb erdélyi szakszervezet, a vas munkások szakszervezetének vezetőjét, ahol a munkanélkülségre vonatkozólag a következő felvilágosítást nyerte:

— Míg a külföldi országokban a téletésre kárhoztatott munkásmilliók forradalmi megmozdulását állami munkanélküli segélyek adásával igyekeznek lecsapni, addig nálunk munká-alkalmukat vezették vas munkások napzámomunkára kényesertünek, amikor pedig csak vasuti javításokkal is évekig foglalkoztathatnák az ország összes vas munkásait.

— Jellemző, hogy Bratianu Vintila összetákoló költségvetésével dícekszik ugyancsak, mikor esen költségvetés miatt a gyárak számai redukálják üzemeiket és tömegesen zárják be a kisebb gyárak kapuit. Az állam nem fizeti tartozásait, de ugyanakkor Bratianu Vintila azt a kijelentést teszi, hogy a privátintézmények hercegi fizetéssel díjazták alkalmazottaikat és elbocsátások helyett tovább folynak a jól díjazott alkalmazások.

— Oromolu, a Banca Nationala igazgatója pedig egyenesen a munkanélkülségtől várta az új Eldorádó eljövését. Mert szerinte, ha a munkasor

feleslegessé válik, szükségszerűen olcsóbb lesz. És ha a munkasor olcsóbb lesz, a megélhetés is olcsóbb lesz, nemcsak a keveseknek, akiknek van, hanem a tömegeknek is, akiknek nincs. Ezzel szemben az a tény, hogy a munkanélkülség növekedésével a drágaság is nő s ahelyett, hogy olcsóbbodás állana be, az állam vezet ez árdrágításban. És a kormány mindezt télenül nézi, ahelyett, hogy külföldi példák szerint köz munkákat rendelne el. A kormány-nak ez a politikája immár nemcsak a munkásság ellen irányul, hanem az egész ipari élet ellen. A pénz drágasága, a bankok politikája megöl minden kezdeményezést s bár a belöldi vasipar kifejlés-tésére minden lehetőség meg van, ez nemhogy fejlő-dne, de visszatejődik. Természetes logikája ez a liberális politikának, mely tudatosan teszi tönkre az ország iparát, mivel jól tudja, hogy az iparosodással természetszerűen velejár a demokrácia szel-leme is.

— A mesterségesen felidézett munkanélkülség miatti termelési válságot kiprovokált sztrájkokkal teszi a kormány még súlyosabbá, hogy így tönkre tegye még azt a kevés ipart is, ami a liberális gazdálkodás docrára megmaradt.

— A munkásság nagyon jól tudja, hogy a termelési válság folyamánként fellépett munkanél-külséget csakis olcsó hitellel és köz munkák elren-delésével lehetne megszüntetni.

— A munkásság elérkezett nyomorúsága és bizonytalansága cuspontjára. Addig is, míg a fel-ébredő demokráciával nem sikerül a liberális kor-mányt megbuktatnia, el van szánva arra, hogy egy szörnyű szociális kataklizma elkerülése végett kiharcolja az állami munkanélküli segélyezést. A munkásság nem nézheti tovább télenül az erdélyi ipar tönkretételét, nem nézheti azt a kétszínű já-tékot, hogy míg hivatalból ünnepélyesen fogadják Tnomasi, a nemzetközi munkaügyi hivatal igazga-tóját, addig a kormány a nemzetközi egyezmények ellenére, tudatosan teszi szörnyű nyomorba egy egész társadalmi osztályt.

Vázlatok az épülő országból

Irtja dr. Josef Silvermann

Irtják a moszkítókat

Ki nem hallott már arról, hogy Palesztina a malária és trachoma országa. Ugy vélem, sosem ember van, aki Palesztináról egyebet alig is tud. Én magam azonban hallottam a Hadassa szervezetről, amely a háború alatt jött létre elonisták támogatásával és amerikai zsidó asszonyok külföldi munkássága által.

Tegnap alkalmam volt ezt a szervezetet munkája mellett látni. Felkerestem ugyanis a Hadassa Rotachild-kórházat, egy nagyon jól felszerelt modern intézményt, amelynek egyik osztályán egy maláriabeteg arabot találtam.

— Barátaink, az arabok — mondotta a fiatal orvos, aki végigvezetett a kórház helyiségeiben — szintén hozzánk jönnek. Most már kezdik megtanulni, hogy a malária nem Allah adománya, amit hálással kell fogadni.

A mocsarak kiszáritása, a cisternák kijavítása, különösen a zsidó telepítvényeken, ahol ezt a munkát tudományosan végzik, valóságos csodákat okozott. A trachoma ma már nem ijeszt meg senkit. A gyermekeket az iskolákban orvosi vizsgálat alá veszik és ma már nemcsak Jeruzsálemben vannak kórházak, hanem Tel Avivban, Tibériásban, Haifában, Safetben és Hebronban is.

— És mindezt a munkát — kérdeztem — az az amerikai Hadassa vitte véghez, amelyet leginkább asszonyok támogattak?

— Ugy van, — szölt az orvos — hiszen Miss Henrietta Szold protektora ennek az egyesületnek. A munka azonban annyira megnőtt és oly fontosá lett az országra nézve, hogy már két testvérszervezet segít a Hadassának. Az egyik a Joint, a másik a Keren Haj-szold.

Ötérzetem fokozódott a hirre, hogy mi amerikaiak milyen hasznára lehetünk a palesztinai zsidóságnak.

A kórházban találkoztam egyik utitársammal, aki mélyen elgondolkozva beszélt arról, hogy Palesztina teljesen modernizálódott.

— Ugy vélem, — mondotta — hogy egy keleti ország tartsa meg feleleti karakterét.

— Látom — feleltem — ön sajnálattal nélkülözi Palesztinában a lustaságot, a piszkot és a járványos betegségeket. Ha ez így van,

Aki megsíratja a királylátogatást

Az antiszemita községi bíró visszaél a Ferdinánd király nevével

(Topánfalva, dsc. 23. Az Új Kelet tudósítójától.) Különös pert tárgyalt tegnap a topánfalvai járásbíró. A p. előzménye még az Avram Jancu-ünnepséggel kapcsolatos topánfalvai királyünnepségekre nyulnak vissza.

A királyi látogatás előtt pár nappal a topánfalvai községi bíró két rendőr kíséretében beállított a község egyetlen zsidó kocsmárosához. Hivatalos éréllyel közölte a zsidó vendéglős feleségével, — a férj ületi uton, a ragatban tartózkodott, — hogy Topánfalvára pár nap múlva megérkezik Ferdinánd király és Mária királyné, már pedig a látogatás tiszteletképpen alkalommal nem fér össze, hogy zsidó tartózkodjék a községben. Ezért felszólította az asszonyt, hogy azonnal távozzék el Topánfalváról és ne tegye be többet a lábát a községbe. A szerencsétlen asszony hiába kért, könyörgött, a községi bíró még azt sem akarta megengedni, hogy férje hazatéréseit bevárja. Hivatalos leltárt vétetett fel a vendéglős minden ingóságáról s csak azt engedte meg, hogy a legszükségesebbet magával vigye. Azután az asszonyt két gyermekével székérre rakta s kikergette a faluból.

A szerencsétlen zsidó család hiába fordult az Avram-Jancu ünnepségek rendezőségéhez, — senkinek sem volt ideje meghallgatni. A kis család földönfutóvá lett, a vendéglős bérelt helyiségébe a tulajdonos, — a községi bíró rendelkezése nem akarta visszaengedni.

A földönfutóvá tett család most bírói uton akar igazsághoz jutni. A topánfalvai járásbíró előtt dr. Josim Chirtop képviselte a zsidó család panasztát. A bíróság helyt adott a keresetnek és elrendelte a tanúk kihallgatását.

tervet és gondoskodik megfelelő tanterőről. Óvodák, elemi iskolák, tudományos és technikai tanintézetek vannak itt és az Olajhegyen épül most az egyetem egyik épülettömbje. Az az egyetemé, amely koronája lesz ennek a tanügyi rendszernek.

Az ember csodálkozik azon, hogy a száz-ezer lelket számláló lakosság, akik közül senki sem gazdag, de a legtöbbször szegény, ilyen pompás nevelési rendszert tud fenntartani. Azonban tisztázódik a dolog, ha az ember megtudja, hogy nemcsak a palesztinai zsidók gondoskodnak a szent föld igazságának neveléséért, hanem az egész világ zsidósága, a Keren Hajeszód és más intézmények útján.

A következő napon a jeruzsálemi külvárosban flu- és leányserkészekkel találkozunk. Az ifjúság mindig kedves, azonban ebben az országban kimondhatatlanul drága. Ódacsatlanságot hoznak és szöba elegyedtem vezetőjükkel, aki folyékonyan beszélt angolul.

— Önnek mindegyike megvan arra, hogy gyermekeire büszke legyen — mondtam.

— A gyermekek az órák is — felelte és én megértettem őt.

* Remek zsebnaptárak, agendák, tárcastb. naptárak Lepszenánál, Kolozsvár. Zsebnaptár vászonban 20-24 lej, bőrkötésben 45-65 lej.

Gyermekeink

Két csoportot láttam Palesztinában, akik uralkodnak a helyzetben: a chalucokat és a gyermekeket. Jeruzsálemben, ahol a város régisége és történelmi tiszteletreméltósága a maga bükkörébe vette, a chalucokat nem látja az ember olyan sűrűn. De ha meglátja őket a városon kívül, amint az országúton dolgoznak, az embernek az az érzése, hogy hódítókkal áll szemben.

Gyermekeket azonban mindenütt talál az ember és szinte szembeötlő ezeknek a csemetéknek lelki rokonsága az érdes jövevényekkel, a chalucokkal, akik majdnem kivétel nélkül végigcsinálták a világháború poklát.

Az iskolák kiforrasztják és edzik a gyermekek egészséges robusztos szellemét. Tegnap véletlenül egy ilyen iskola előtt mentem el és hallottam a fiatal hangok zaját. Bementem az udvarba, meghallgattam őket és csodát hallottam. Mintha próféta napjai elevesedtek volna fel a sötét múltból. Héberül beszéltek, héberül veszekedtek, héberül évődtek egymással.

Ez az iskola egy egész tanügyi rendszernek része, amely rendszer Dantól Benceháig terjed, százhusz külön intézettel. Az iskolákat egy nevelési tanács irányítja, amely k dolgozza a tan-

A szánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irtja Mendel Moicher Szóforim Fordította Székely Béla

Kissé felvidul, szemem közé néz és mosolyog: „Fiske, — mondja csendesesen — senkim sincs ezen a világon, csak te; te vagy az atyám, a testvérem, a barátom és minden. Fiske, maradj hű hozzám és ne felejtés el. Esküdj meg itt, a templom előtt, — ahol most a halottak imádkoznak és talán az én apám is, akit sohse ismertem, közöttük van — esküdj meg itt, hogy mindig hű maradsz hozzám...”

Ezek után minden örömmel rajta voltam, hogy a feleségemnél keresztülvigyem a válást. Végül is a következőképpen egyeztünk meg: azt a kevés pénzt, amelyet azalatt gyűjtöttem, míg egyedül koldultam, azonnal neki adom és nem deponálom egy harmadiknál, — mint az különben szokásos, — míg a válást ki nem mondják, ezenkívül arra köteleztem magam, hogy egész télen át minden ellenkezés nélkül érettkül dolgozom, vagyis tovább vihetek koldulni és mindent, amit kapok, a feleségemnek adom a válás kárpótlásáért. A vöröshaju nevetett, jól elpáhoit és azt mondotta: „mazel tov.” És belőlem megint csak medve lett, a jó portéka; az öreg visz megint koldulni, megint sántítani kellett, arcokat vágni és sóhajtozni, ahogyan az öreg betanított.

Peszach után a chersoni kormányzóság valamelyik városkájába értünk. Az első időkben úgy dolgoztam, ahogy megállapodtunk. De azután azt mondtam magamnak: „Elég volt! Most már végezni akarok.” A feleségem előbb nehézségeket csinált és gondolkodási időt kért. Végül pedig kijelentette:

„Rendben van, holnap megtörténhetik a válás.” Egyszerre megragogyott minden a szemem előtt. A nagy örömtől nem bírtam ki ott, egy helyben és a szabadba vágytam. Egy da-

rabig utcáról-utára jártam és közben koldultam a házakban. Mert azt gondoltam: „Mit árthat ez? Önállóságom első idejében bizony jól fog majd egy pár garas.” Az üzlet ez alkalommal nagyon jól ment, még sohse kerestem egy napon a koldulással annyit, mint most. Száz évben csak egyszer éli meg ezt az ember. Ha az Isten segíteni akar valakín, akkor mindenben segít rajta. Minden házban kaptam valamit. Akkor szerencsém volt, hogy csupa véletlenségből egy olyan házba is bekerültem, ahol éppen brisz volt. Az emberek nagyon jó hangulatban, nagyon vigan voltak. Hatalmas korty pálinkát kaptam, egy kidus poharat teli desteli, nagy darab mézespogácsát, „király-kenyeret” némi pénzt és egy nagy zsemlyét. Erőt vettem magamon és egy falást sem ettem a kapott dolgokból, hanem elrejtettem mindent a keblemben, hogy majd ajándéku adjam a puposnak. Ha látták volna, hogy milyen örömmel mentem haza!

Egész idő alatt azt gondoltam magamban: „Ma este, ha már mindenki alszik, odaadom neki, hadd legyen egyszer öröme az életben. Hiszen, szegény, olyan egyedül van és olyan nagy nyomorúságban. Egész életében nem volt egy édes pillanata sem. Hadd tudja, hogy Fiske jó testvére, gondoskodik róla és úgy vigyáz rá, mint a szeme fényére. Inkább nem is eszik, de neki adja a legszebb és a legjobb falatot.” Szépen ki is szineztem magamnak, amint a nagytemplom előtt ülünk és örvendünk. Neki majd a mézes kalácsban telik gyönyörűsége. „Édes szívem, váljék kedves egészségedre” mondom neki, közben pedig, ezt gondolom magamban: „Adja az Isten, hogy ez jó jel legyen számunkra és rövidesen nálunk ehecsünk mézeskalácsot.” Azután pedig megmondom az újságot: „Holnap szabad lesznek, mert a feleségem beleegyezik a válásba.”

Ő csak úgy sugárzik a boldogságtól. Meg-

tárgyaljuk, hogy miképpen tudnánk a bandától megszabadulni. Majd kigondolunk valami tervet és Isten segítségével minden jól fog sikerülni... Ilyen gondolatokkal eitelve mentem haza és mindig a boldogságunk járt az eszemben. Utközben még egy vízfordóval találkoztam, akinek tele volt vízzel a vedre és ez is szerencsés jel. Azonban mi történt?

Minden kutba esett. Ha valaki szerencsétlenségre született, akkor semmiféle jó jel nem segít rajta, még az sem, ha tíz asszonnal találkozik, kiknek tele van a vedrük. Amikor este visszatértem a hekedsebe, már nem találtam ott a bandát! Mialatt én vigan a városban sétáltam, elhajtottak és a feleségemet, meg a pupost is magukkal vitték... Ez bizonyára a vöröshaju cselvetése volt! Annyit tudjon-ő is az életéről, mint amennyire én tudtam, hogy mihez kezdjek. Forduljon fel neki is úgy a gyomra, mint ahogy nekem a fejem forgott. A szemem előtt elsötétedett a világ. Az egyetlen csillag, amely nekem világolt, hirtelen kialudt... Jaj nekem, egyetlen vigaszomat is elvesztettem! Nincs már mellettem az én puposom...

Megint egyedül vagyok és elhagyatva, mint az országot köve. És ő? Hol van, mit csinál? Kinek öntheti ki majd ezután keserű szívét? Oh zsidók, ez volt az igazi fájdalom, az igazi keserűség.

Amikor később elővettem a mézeskalácsdarabot, melyet számára öríztem meg, majd kettészakadt a szívem. Mereven tartottam a kezemben a kalácsot és könnyeimel öntöztem, mint valami emléket, mely a halott kedves gyermek után maradt. Nincs számomra megírva, te drága lélek, hogy akár egyszer az életben felfrissithessd a szívét. Ránézek a süteményre, megcsókolom, mint valami drágakövet begöngyölítem, elrejttem a keblemben és odaszoritom a szívemhez. Tudom is én, hogy mi volt akkor velem?...

Lömaan Akkó jegyzések utolsó befizetési terminusa december 29.

Szerda.
Interjú
litikárc
Egy igazi
a kereszt
ügyv
(Cluj-K
tudósítóját
urakat haz
zárólag ro
hogy romá
vedélyes v
ur mosolyo
gal kemur
— Bil
a vita, mo
magyarul.
zetipárti ké
az ünnepe
Termés
Az egyik s
véd, volt s
folyik az s
— Lek
a nép nio
aki jó köl
Ezt Bil
csak ő foly
— A
nek elég v
betelőcen v
— Mo
ménybe, h
— Hon
fogást? —
párti képv
el róluak.
velőtlan az
tunk. Nagy
kisebbségi
szélnék ere
előszerelett
— Kér
sorban reg
lyásolják az
Most u
— A
becsülhetat
Pedig egy
hazja az ar
min ember
hogy az én
mondam a
agy, mint
dés és az i
restány es
Az óra
Tovább fol
— A
s aki ez é
Ekkor
ügyvéd:
— Má
nem lehet
tézni. A
és modja
saját néps
megtették,
birtokbayét
ez az orszá
politikai tu
törödni abt
kereskedele
el maga k
óriási: hét
kultur emb
el kell ism
szellemi föl
snyí meg,
ne és érv
szavodás á
az abban f
verénitása
megszünne,
az eddigé
es a zsidó
gyözdve r
nevezeténk
Ezért támo
Megval
egy kereszt
lom dícsőt

Gy

akarta megengedni, hogy hivatalos leltárt vétetett ngóságáról s csak azt rükségesebbet magával t gyermekével szekerre

alád hiába fordult az enedzőségéhez, — szu- allgatni. A kis család b érelt helyiségébe a rendeletere nem akarta

ad most bírói uton akar vai járásbírói előtt te a zsidó család pa- t a keresetnek és el- st.

egfelelő tanerőkről ományos és technikai az Olajhegyen épül pülettombja. Az az lesz ennek a tanügyi

azon, hogy a száz- g, akik közül senki obja szegény, ilyen ud fenntartani. Azon- ha az ember meg- leztinai zsidók gon- tágának nevelésért, sága, a Keren Hi- tján.

erzsélemi külváros- el találkoznak. Az aban ebben az or- raga. Odacsatlakoz- yedtem vezetőjük- t angoltul.

megvan arra, hogy — mondottam. éi is — felelte és

agendák, tárcs- stb. Zsebnaptár vászon- 45—65 lej.

dnánk a bandától dolunk valami ter- minden jól fog si- kkal eltelve men- lagságunk járt az gy vízfordóval ta- zzel a vedre és ez i történt?

valaki szerencsét- miféle jó jel nem tiz asszonnyal ta- vedrük. Amikor, már nem talál- a vigan a város- feleségemet, meg... Ez bizonyára Annyit tudjon-ó én tudtam, hogy el neki is ugy a fejem forgott. A világ. Az egyetlen hirtelen kialudt... at is elvesztet- én puposom... elhagyatva, mint van, mit csinál? keserű szívét? ájdalom, az igazi

ber 29.

Interju egy vasuti fülkében po- litikáról es a zsidókérdésről

Egy igazi pap, aki az antiszemita mozgalomban a kereszténység arculcsapását látja. Román ügyvéd cionista propagandabeszéde

(Cluj-Kolozsvár, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már amikor beültem a fülkébe, az urakat hangos vitaközébe találtam. Eleinte ki- zárólag románul folyt a társalgás, tehát megtudom, hogy román urakkal van dolgom. Az egyik szen- vedélyes vitaközé, kedves, jovialis, ötven felé járó ur mosolygva felem fordul és tiszta magyarsá- gal beütközik:

— Biltiu Aurél szenátor. Aztán tovább folyik a vita, most már — ugy látszik kedvemért — magyarul. Megtudom, hogy a fülke utasai nem- zetipárti képviselők, akik most mennek haza Dére az ünnepekre.

Természetesen a dési választásról folyik a vita. Az egyik sarokban ülő szemüveges ur, dési ügy- véd, volt avarascanus prefektus és képviselő ellen folyik az attack, szelid gunnyal, de hevesen:

— Lehet hogy Avarescu nagy generális, de a nép nincs megölette. Legfeljebb Goga Octavian, aki jó költő, de rossz politikus.

Ezt Biltiu ur mondja, a szenátor. Majd ugyen- csak ő folytatja:

— A dési választás megmutatta, hogy a nép- nek elég volt a liberális önkényuralomból. A mérték betelölt van. Megkockázatot egy megjegyzést:

— Mostanában szinte belerögződött a közvéle- ménybe, hogy a nemzeti párt nem kormányképes.

— Hornan veszik az urak ezt a képtelen fel- fogást? — szólal meg mellettem dr. Manu nemzeti párti képviselő. Ezt csak ellenségeink híresztelik el rólunk. Mi igenis kormányképesek vagyunk s valóban az is, hogy a dinasztia bizalmatlan irán- tunk. Nagyon rossz szolgálatot tesz önmagának a kisebbségi sejtő, amikor az ellenünk tudatosan szélnek eresztett koholmányokat komolyan veszi és előszeretettel pertraktálja.

— Kérem, — vetem közbe — a sajtó első- sorban regisztrál s kritikáját természetesen befo- lyásolják az egymásnak ellentmondó politikai hírek.

Most újra Biltiu szenátor ur szólal meg:

— A dési zsidók mégis elkövettek azt a meg- bocsáthatatlan bűnt, hogy a liberálisokra szavaztak. Pedig egyedül a nemzeti párt az, mely biztosít- hatja az antiszemitaizmus letörését. Én, mint pap, mint ember, mint humanista tiltakozom az ellen, hogy az én Krisztusom népet bántalmazzák. Meg- mondám a szenátuson is, dolgozzon a román nép úgy, mint a zsidó s megszűnik majd a gytlókö- dés és az irigység. Az antiszemita mozgalom a ke- resztény eszme arculcsapása.

Az öreg ur hangján igaz átérzés melegé érzik. Tovább folytatja mondkáját:

— A nemzetiségi eszme isteni kinyilatkoztatás s aki ez ellen támad, az zsarnok-rabszolgatartó!

Ekkor a sarokban megszólal az avarascanus ügyvéd:

— Már pedig a zsidó probléma megoldását nem lehet naiv gyulafehérvári határozatokkal elin- venni. A zsidókérdés megoldásának egyetlen útja és módja — a cionizmus. Én, mint román ember, saját népem és a zsidó nép érdekében mindent megteszek, hogy Palesztinának a zsidók által való birtokbavétele minél hamarabb megtörténjen. Mert ez az ország, melynek népe latin eredeténél fogva politikai tuzásokra hajlamos, sohasem fog bele- törődni abba, hogy egy nagy tömegében közvetítő kereskedelemből élő népet örök vendégként tartsjon el maga között, melynek népességi számáránya (frísi) hét százalék. Bármennyire fájdalmas román kultúr embernek az atrocitásokat látni, azt mégis el kell ismernünk a zsidóknak, hogy az ő nagy szellemi fölényüket és élelmességeküket a román nép elnyí mag, mely lázasan keresi a maga fejlődésé- nek és érvényesülésének útját. A trisonni kéke- szerződés örök sebé marad a román népnek, mert az abban foglalt pontok arculcsapása a nemzeti sa- verénítésnek. A zsidóüldözés abban a pillanatban megszűnne, mihielyt a palesztinai akció Erdélyben az eddiginél is komolyabb arányokat öltene. Hiszen ez a zsidóknak is elsőrangú érdeke. Megvagyok győződve róla, hogy Palesztina a világ vezető nemzetének lesz otthona, mihielyt államhá alakul. Ezért támogatom én a cionizmust.

Megvallom: meglepett, hogy a cionista eszmét egy keresztény s hozzá román ember újkairól hal- lom dícsőitani.

— De — vetettem közbe — ott van a ma- gyarság, mely még nagyobb arányban él Romániá- ban, mint a zsidóság.

— A magyarság asszimilálódni fog — jelenti ki kategorikusan az ügyvéd ur. Ötven év és már nem lesz kisebbségi magyar kul-tura Erdélyben. Elég, ha a csángókra hivatkozom. A székelyek köé majd román parasztoakat telepítünk, az intelligen- ciának érdeke lesz az asszimilálódás. Ezel szem- ben tudjuk azt, hogy a zsidó faj nem asszimila- ható Merő ábránd ez, amiben csak a magyarok hitték.

— Ne hallgasson az ügyvéd urra, — szólal meg újra Biltiu szenátor ur. Az egész antiszemita

Balek a gráci eset hatása alatt irtotta ki családját

A nagyváradai családirtás előzményei. A szomszédasszony vallomása

(Oradea-Mare Nagyvárad, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Balek-család temetése után a nyomozó hatóságok még mindig azon igyekeznek, hogy a tragikus eset minden elő-zményére világosságot derítsenek.

Ma a Balek házaspár szom zedeiségében lakó asszonyt hallgatták ki, aki jóbarátságban élt a családdal. Az asszony a következőket vallotta:

— Péntek este nyolc órakor edát voltam Baleknél, ahol csak az asszonyt találtam. Beszélgettem Baleknével, aki akkor boldog volt és vidáman ujságot, hogy a cég egyik külföldi igazgatója, Duisberg Károly vacsorázní fog náluk a napokban. E beszélgetés után öt perc múlva megjött a férj. Szokatlanul szo- moru volt, ami engem arra indított, hogy el- hagyjam a lakást. Minthogy vékony fal vá- lasztja el a szobámat Balekék lakásától, áthallot- tam a Balek házaspár közötti kérésgetés töre- dékeit is, amiket azonban nem tudtam megér- teni. Néhány perc múlva zokogást hallottam a szobájukból. Mind a ketten sirtak, mire szo- bámban zongorához ültem, hogy ilyen módon az áthallatszó ítemekkel felvidítam őket.

— Néhány perc múlva a férj ismét elta-

mozgalmat a liberálisok szították, hogy a nemzeti párt ellen rendkívüli intézkedéseket léptethessenek életbe. Ez a tény.

Egy egész ország politikai szenvedélye, eszmák kavargó harca egy vasuti fülkében! Egy kicsit a múlt, egy kevéssé a jövőndő. Öszecsapó igazságok, melyekből a jövőndő nagy igazságának himnusza sző- vődik. Biltiu szenátor ur jóságos, kedves srca most is a szemem előtt lebeg. És most is fölemben cseng mekapó mondata:

— Tiltakozom az ellen, hogy az én Krisztusom népet bántalmazzák...

A vonat megérkezett Dére. Szívélyesen búcsút vettem az uraktól. (S. L.)

vozott hazulról, az asszony pedig kisirt szem- mel ájtott lakásomba. Beszélgetni kezdünk. Az asszony kétségbeesetten mondotta, hogy nem akar élni és követni fogja annak a gráci kapi- tányának példáját, aki kurtolta a családját.

— Iyekenem elhessegetni tőle a szomorú gondolatokat. Tíz óra felé a férj visszajött és visszavonult a hátsó szobába. Ujra cukiás és sírás, ami eltartott éjjelutánig.

— Szombaton — ami szokatlan volt Bale- kéknél — az asszony már a hajnali órákban talpon volt, rakosgatott és a konyhában dolgozott. Hét óra felé átmentem hozzá és meg- kérdeztem, miért heit fel olyan korán. Kije- lentette, hogy ebédre várják az igazgatót és szeretne a szokottnál jobb ebédet készíteni.

— Mielőtt elmentem a piacra, megkérdez- tem Baleknét, nem kívánja e, hogy hozzak va- lamit a piacról. Az asszony megköszönte aján- latomat és nem adott megbízást semmire.

— Kilenc órakor érkeztem haza, — fejezte be az asszony vallomását — de akkor már megtörtént a katasztrófa, a szerencsétlen asz- szonyt és gyermekeit kórházba vitték, a másik gyermeke és az spa már halott volt.

Örült egy kolozsvári könyvesboltban

Egy volt főhadnagy, aki ócska könyveket vitt eladni és mert nem vették meg, dühöngeni kezdett. Közelharc a rendőrökkel

(Cluj-Kolozsvár, dec. Az Uj Kelet tudósító jától.) Ma délután három óra tájban egy jól öltö- zött, 34—35 év körüli férfi nyitott be a főtéren lévő Keszei-féle könyveskereskedésbe. Az üzletben több vevő volt és így néhány percig várakoznia kellett, majd az egyik ségéd szolgálattal szembe- került őt is kiszolgálni. A jól öltözött férfi a se- gédnek néhány használt könyvet nyújtott át, ame- lyeket eladni szándékozott. A ségéd figyelmesen átnézte a könyveket, majd lemondóan csóválta a fejét és kijelentette, hogy a könyveket nem veheti meg, mert nem használhatják.

Az ismeretlen eladó a ségéd kijelentésének hallatára lármázni kezdett, majd midőn lecsillapult, könyvvel mosoly kíséretében kijelentette, hogy

ha nem veszik meg a könyveket, ő nem fogja tovább vinni, hanem még az üzlet- ben bedobja a kályhába.

A ségédnek gyanus volt az ismeretlen viselkedése és barátságos hangon figyelmeztette, hogy a köny- veket vigye haza, mert egész biztosan valamikor pénzért fognak érni, csak ki kell várni az időt tü- relmesen. Kár lenne azokért a régi könyvekért, hogy a tűz martalékává váljanak. Az ismeretlen nem akart a ségéd szavára hallgatni, hanem a kályha felé indult, majd mikor a ségéd kísérletet tett, hogy ebben megakadályozza, megint haragra gerjedt és

a mit sem sejtő ségédnek két pofont adott és mint a pelyhet félredobta az utból.

Az üzletben mindenkinek feltűnt a ségéd és az eladó között történt incidens és az idegent jobban megttyelve, látták, hogy vérben forognak a szem- ei. Minden jel arra mutatott, hogy az idegen súlyos ideggyjban szenved és pillanatnyi rohamá- ban cselekszik. Az üzlettulajdonos a ségédje segít- ségére sietett, de a dühöngőt nem lehetett lecsil- lapítani, mert megmaradt konok elhatározása mel- lett, hogy a könyveket, ha nem veszik meg, min- den körülmények között el fogja égetni.

Az üzlettel kihallatkozó láрма az üzlet ajtaja elé nagy ember tömeget vonzott a csoportosulásra egy rendőrkomisár is figyelmes lett, aki azonnal az üzletbe sietett. A rendőrkomisár egyenruhájá- ban biza próbált az ismeretlen lelkére hatni, de a kísérlete nem vezetett eredményre és mikor fel- szólította, hogy kövesse a rendőrségre, a dühöngő a rendőrkomisárt is izgatálni akarta, de a komi- szár ügyesen kikerülte a leújtó kezét és így üt- legekbebe nem volt része.

A rendőrkomisár az üzlet ajtajából a Newyork előtt szolgálatot teljesítő rendőrt hívta segítségül, aki be is ment az üzletbe, le akarta fogni az isme- retlen férfit, de amiatt hozzáért, ő is a ségéd sorsára jutott, mert

az ismeretlen emberfölötti erővel dobta le magáról a rendőrt, majd őt is két pofonban részesítette.

A rendőr sippelésére futólépésben két másik rendőr is érkezett, akik bemenve az üzletbe, közös erővel vették rá magukat a dühöngőre és mint- egy nyolcperces dulakodás után végre sikerült a nek kezét erősen hátrakötönni és bezárítani az első kerületi rendőrségre. Az első kerületi rend- őrségen megállapítást nyert, hogy a férfi Dobal volt osztrák magyar aktív huszárfőhadnagy, aki a háborubn súlyos ideggyjt szerzett és valószínű, hogy pillanatnyi felindulásában lepték el őrzöngő rohamai és csak ennek tulajdonítható a delutáni viselkedése.

A rendőrség szerencsétlen embert, aki egy gazdag és előkelő kolozsvári család sarja, rendőr- orvosi megfigyelés alá helyezte.

— A zsidó cserkészek kiállításá. Tegnap számolt be az Uj Kelet a kolozsvári sómerek ki- állításáról. A kiállításon az Avivák rendőrvül iz- lésees zsidó motivumu kézimunkákkal vesznek részt, amelyeknek eladási ára a Keren Kajamet javára lesznek befizetve. A kiállított tárgyak egész napon át megtekinthetők a Tarbut iskola helyiségében.

Gyermekét, hogy meg ne fájzzék, saját lakásán, speciális lámpájá- val lefényképezi, karácsonyi nagyításokat clesón vállal Gárdy Imre, Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

Mussolini lépíti a fascista rezsimet

Normális parlamenti élet készül Olaszországban

(Cluj-Kolozsvár, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától) Megírjuk, hogy Mussolini az olasz közvélemény nyomára alatt új választási törvényt készít elő. Ezt a kezdeményezést Mussolini legújabb sajtóhúzásának tekintik és politikailag nagyjelentőségűnek tartanak. Az új törvényjavaslattal ugyanis Mussolini rá akarja kényszeríteni az ellenzékot arra, hogy térjen vissza a kamarába és saját érdekében vegyen részt a tárgyalásokon Mussolini számít arra, hogy az új választási törvényről szóló tárgyalások a közélet minden figyelmét lekötik és nem marad idő és alkalom a fascizmus kritizálására.

A fascista vezér pedig ezalatt is akarja mérsekelní pártját és egyuttal a parlamenti élet normalizálását is el akarja érni. Az új választási törvény, amelynek alapelve: *egy választókerület, egy mandátum*, olyan helyzetet fog teremteni, amely új feladatokat ró nemcsak a fascista pártra, amit föltétlenül át kell majd szervezni, hanem a fascista ideológiára is, amit revízió alá kell majd venni. A választójogi törvényt nyomban a sarácsonyi ünnepek után tárgyalni fogják és lehetőleg gyorsan be is fejezik. Tavaszra kitűrik a választásokat, amelyek meg fogják mutatni Olaszország belső állapotát és meg fogják határozni azt a hatalmi szférát is, amit a fascisták javára biztosít az olasz közvélemény.

Mussolininek ez a lépése a fascizmus kritizálására.

Usiskin beszámol romániai utjáról és az európai zsidóság helyzetéről

Kétmillió zsidó áll készen a kivándorlásra. Ötszázezer fontot kell egy év alatt földvásárlásra fordítani. Amit Erdélytől vár Palesztina

(Jeruzsálem, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámolt már az Uj Kelet arról, hogy a zsidó világmegváltásnak legmarkánsabb egyenlősége, ki már a cionista mozgalmat meg előzőn a Palesztina-munka egyik megindítója és előharcosa volt, M. Usiskin hat hónapon át körutat tett Európában és ennek során Romániában is ellátogatott Usiskin a zsidó Nemzeti Alap elnöke és ő volt az, aki kiadta a jelzést, hogy *egy éven belül százezer dunom földet kell a világ zsidóságának visszaváltania.*

Usiskin európai utjáról — különösen tekintettel a zsidóság romániai helyzetére — a következőket mondotta:

Tizehárom országon keresztül

— Be kell vallanom — mondotta Usiskin, — hogy ezt az általános lelkesedést, amelyet tizehárom országon át tett utamban láttam, el sem tudtam képzelni. Ezt természetesen annak a változásnak kell tulajdonítanom, amely a zsidó tömeges lelkesében, Erec Jisraelt építő munkájával szemben végbement. Azelőtt Erec Jisraelt csak egy álom volt. Egy merész ideál, amelyért csak ideálisíták dolgoztak. Ma ez az ország a valóság.

Azok, akik Palesztina iránt érdeklődnek, két táborba oszthatók. Az elsőbe azok tartoznak éspedig igen nagy számban, akik Erec Jisraeltbe akarnak kivándorolni. Valamennyi európai országban sok-sok ezernyi zsidó van, akik várva várják a napot, hogy kiköltözheszenek.

Kétmillió olím

— Minimális becsléssel kétmillióra becsülöm azoknak a zsidóknak a számát, akik teljesen fel vannak készülve arra, hogy Erec Jisraeltbe kivándoroljanak. Természetesen ehhez negyértékben járul hozzá gazdasági és különösen a politikai helyzetük, amely különösen Romániában és Lengyelországban érezhető. Ez azonban csak másodlagos körülmény, mert a legfontosabb faktor az a belső kívánság, amellyel a zsidóság tényleges, személyes munkával akar résztvenni Erec Jisraelt felépítésében.

— A másik csoportba azok tartoznak, akiknek nyugodt és békés életük van a galutban, gazdaságilag jól szituáltak, akikben azonban él az a vágy, hogy akár csak gazdasági belesp-

helyzetének és gyöngeségének eklatáns jele. Az új, szélesebb és szabadabb bázison nyugvó választási törvény annak a kívánságnak kifejezője, hogy a fascizmus a veszedelmekbe valahogyan zökkenés nélkül jusson át. Az utóbbi hónapokban ugyanis Mussolini eléggé érezte az emberek a szellemeknek a hatalmát, akiket felideztet és szíktől most már nem tudott szabadulni. A Matteo tiestől Giunta kamarai alelnök lemondásáig sötét esetek egész sora vonult föl és mintha mind csak a vezér népszerűségét akarták volna megtépázni.

Klasszikus példája a Mussolininé, hogy a tényleges hatalom ellenére, a parlamenti többség és a fascista milicijával alátámasztott kormánytekinetély dacára, az ellenzék ereje mégis mindenütt megnyitkozik és Mussolini érzi, hogy concessiókat kell tennie ellenfeleinek. Mert a hiszámú ellenzék mögött hatalmas tömegek állnak, a mai Olaszország egész közvéleménye, amely nyugalomra és alkotmányosságára váh tozik. Ennek hatása alatt tartotta Mussolini legutóbbi beszédét, amelyben minden kértelműséget kizáróan kijelentette, hogy a m rseklit politikájára kíván átmenni. Új hajnalhasadásról szólt, amelyek fénye mellett a fascizmust ki kell békíteni az alkotmánnyal. A demokratizálás újjai tehát megnyitnak Olaszországban is és annál kielégítőbb ez, minthogy maga Mussolini az új egy-estője.

csokdákkal, de résztvegyenek a Palesztina-munkában.

— A cionizmusnak természetesen megvan a még a régi ellenségei, akiket négy kategóriába lehet osztani. Az elsőbe tartoznak a szelészeges szociálisok, akik Románián, Lengyelországban és Litvánián át a zsidó munkások elleneskedett ellenségei. Különösen az ifjúságot kell ezek háros hatásától megvédeni. A második csoportba a lengyelországi jiddisisták tartoznak, akik zsidó szellemben dolgoznak ugyan, azonban elvetik a palesztinai gondolatot és csak a galut problémáját akadják kisebbégi alapon megoldani. A harmadik kategóriába tartozik az a felebb zsidó középosztály, zsidó burzsoázsiának az a része, amely teljesen érzéketlenül áll Erec Jisraelttel szemben. Ezek a passzív asszimilációsok. Végül pedig a negyedik csoportba tartoznak a tulzó ortodoxok, akik bár ellenségei a cionista szervezetnek, azonban, amint megállapíhattam, szeretettel nézik Erec Jisraelt felépítését. Számukra még a héber egy élettel elvonatkoztatott szent nyelv.

A galut zsidóság vallási bomlása

Arra a kérdésre, hogy milyen benyomást nyert a galutbeli zsidóság helyzetéről, Usiskin a következőket mondotta:

— Mély fájdalommal láttam, hogy a judaizmus — a zsidó vallás, azokban a központokban, amelyeket meglátogattam — bomlásnak indult. A tradíciók is zsidó sabbath kezd el tűnni. Képzelve et, mit jeent az, amikor például K.w óban a zsinagoga mellett sabbathkor ott dolgozik nyitva a héber könyvtárom, ahol a mi zsebt könyveinket sabbathkor nyomják. A vegyes házasságok Középeurópában ijesztő mértékben szaporodtak. Ez előkívétel Lengyelország és Románia, ahol a lengyelek és románok azok, kik a vegyes házasságot visszautasítják. Készen feltűnő, hogy hatalmas rétegek a zsinagoga teljesen idegentül a zsidó kultúrával szemben. A Talmud studium szinte teljesen elűnt és a zsidó gyermekeknek egy olyan generációjára nő fel, amely az alefbétet alig ismeri.

Ezzel szemben örömmel állapítom meg, hogy az új öntudatos zsidó nemzedékben hatalmas kulturális előrehaladásra való törekvést látunk

és a tradícionális kapcsolatokhoz való ragaszkodást. Különösen örvendetes a hebraizálás fejlődése.

A hármás cél

— Utamnak hármás célja volt — mondotta Usiskin. Először, hogy a zsidóság visszanyerje a hitét önmagához, mert önbizalma a háboru katasztrófái alatt és a háboru után nagyon megcsökent. Másodszor, hogy a zsidó tömegeket felrúzza Erec Jisraelt felépítéséért, hogy ne legyen egyetlen egy hitközség, de egyetlen egy magános ember sem, aki a munkától kivül áll. Harmadszor a kulturális reneszánszra, a héber nyelv és irodalom fejlesztésére akartam a zsidóságot felbreszteni.

— Hiszem, hogy mind a három irányban sikerül eredményt elérnem. Azonban bizonyos hibákat láttam, amelyekről őszintén kell beszélnem. Az ugynevezett általános cionisták többnyire olyan embereket, akik már évek óta állanak a szervezeti munkában és így már nem olyan nagy a teljesíthetőségük, mint azelőtt volt. Ezenkívül öreg cionisták, akik a régi állásokban tartanak, zsidó hitközségek ügyvitelének terhére is viselik. A zsidóságnak általános gazdasági, politikai és kulturális problémáival kell foglalkoznia.

— Viszont a galut zsidósága, a mi nagy tartalékunk a nép újjászülésében és az ország felépítésében. Ami a politikai pártokat illeti, úgy a jobboldali Mizrahitól a legzélső munkáspártokig, mindegyiket belső meghasonlás jellemzi. Csupa frakciókból állnak, amelyek formai okokból egymással szemben állnak. Így azután a pártvezetők kötik le őket és gyakran inaktív idejük, sőt talán akaratuk sem, hogy konstruktív munkát végezzenek Erec Jisraeltért és a cionista világszervezet pénzügyi intézményeiért. Amint már egyszer mondottam: egy hatalmas kész seregünk van kitűnő generálisokkal de hiányoznak a tisztjeink. Már pedig a győzelem a tisztjeiktől függ.

Palesztina üzenete

— Amikor Palesztina felépítéséről beszéltem, előadásom középpontjába miadtam a Geulah Harezt — a föld megváltását a Keren Kajem utján — helyzetem. Nem azért, mert a Keren Kajemet élen állók, de mert legzsentebb meggyőző ésem, hogy a legfontosabb mindenkifölött a Geulah Harezt. Egyise volt a legnagyobb hitáadás, hogy időnk és energiánk legnagyobb részét a multban nem a föld megváltására fordítottuk. Ma Erec Jisraeltnek állítót százaléka a miénk. Ezzel Erec Jisraeltben egy kívánság az, ami mindenreit egyszerezit: ne hanyagoljátok el a földvásárlást, mert senki sem tudja, mit hoz a jövő.

— Emlékszem, hogy milyen harcokkal és nehézségekkel járt az Erec Jisraelt megváltása. És mi le ne most, ha ez nem történet volna meg! Néhány több irányban van igényünk: Letelepítésre, bevándorlásra, kulturális munkára, kereskedelemre, stb. Ezek a faktorok igen sürgősek, azonban lassabb fejlődést nem jelentenek. Hiszen ezek fejlődése csak egyedül tőlünk függ. A földvásárlás kérdésében más a helyzet. Itt tőlünk független erők hőnek bezzunk. Nem tudjuk, hogy vajjon később a föld megváltás lesz-e? Eötem mint valami memento mori lebeg, hogy amikor mi a föld megváltásáért visszatérünk, már nem lesz képhető. Eért tartom Európában, hogy felrúzzam a zsidóság lelkesmeretét.

A felismert veszély

— A zsidóság felismerte a veszélyt és meghaligatta Palesztina szövegét. Még azok is, kik a cionista organizációtól távolállnak, egyhaaga lelkesedéssel ismerék el hogy részt kell venniük Palesztina felépítésében. Európának az 5685 ik esztendőben kétszázötven fontot kell fehozni a másik negyedszázötven fontot kell fehozni a másik negyedszázötven fontot kell fehozni el kell érjű, ha nem akarjuk azt, hogy a Geulah Harezt megakadjon. Ebből az özszegeből Erdély és Bánság zsidóságára ötezer font jut. Latva az utóbbi év felindulását, nem kétséges, hogy ez a zsidóság is teljesít legzsentebb feladatát

* Gumitélyegzőket (héber nyelveket is) olcsón szerezhet be Imperialnál, Cluj, Micorita-utca

Divatos nőikabátok végleges kiárusítása mélyen leszállított, minden elfogadható áron. **URANIA áruház** Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 84. Uránia-mozival szemben Sirocco 166

HIREK

Kelet az egyetemes zsidó és bányászati zsidóság napilapja... Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő... A mai naptár

Szerda

3685 Kiszlev 27. 1924 december 24.

Chanuka harmadik napja.

Este a negyedik chanuka nécs meggyújtása.

A mi hazánk — az idegenség. A mi egységünk — a szétszórás. A mi szolidaritásunk — az általános gyűlölet ellenünk.

A mi fegyverünk — az alázatosság. A mi haderőnk — a menekülés. A mi egyéniségünk — az alkalmazkodás. A mi jövődönk — a holnap n p.

Milyen szegényes szerep ez egy olyan népnek, amely hajdanában a Makkabeusokat szülte. (Leo Pinsker: Autoemancipacio.)

Németországnak az európai leszerelés esetén is a lelkesebb hadereje lesz. Berlinből jelentik: A berlini kormány megkezdte az intézkedéseket a népszövetséghez, amelyben rámutatott arra, hogy a hatvanmillió lakosú és kétszer kilométeres tengerpartú Németországnak alig száz ezer főnyi hadserege van.

Diplomáciai konfliktus Oroszország és Törökország között. Konstantinápolyból jelentik: A török kormány és a Szovjetország között az utóbbi időben feszültség állott be. A török kormány kifogásolta, hogy a szovjet kereskedelmi delegációja és követésége révén Konstantinápolyban rendszeres propagandai propaganda folytat.

Gomperst holttestét átszállították az Egyesült Államokba. New Yorkból jelentik: A Mexikóban meghalt Samuel Gomperst holttestét átszállították New Yorkba. A washingtoni és newyorki pályaudvarokon a kormány rendelkezése katonai őrséggel volt a halott előtt.

A Lóblé-szeszgyár hiteltelőséi elfogadták az egyezséget. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai törvényesek ma tárgyalta a Lóblé-szeszgyár tevékenységéről a bíróság elé fordította a szeszgyárnak kifizetését és a temetésre elküldötte képviselőjét.

A Lóblé-szeszgyár hiteltelőséi elfogadták az egyezséget. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai törvényesek ma tárgyalta a Lóblé-szeszgyár tevékenységéről a bíróság elé fordította a szeszgyárnak kifizetését és a temetésre elküldötte képviselőjét.

A Lóblé-szeszgyár hiteltelőséi elfogadták az egyezséget. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai törvényesek ma tárgyalta a Lóblé-szeszgyár tevékenységéről a bíróság elé fordította a szeszgyárnak kifizetését és a temetésre elküldötte képviselőjét.

A Lóblé-szeszgyár hiteltelőséi elfogadták az egyezséget. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai törvényesek ma tárgyalta a Lóblé-szeszgyár tevékenységéről a bíróság elé fordította a szeszgyárnak kifizetését és a temetésre elküldötte képviselőjét.

Riport egy délamerikai futballmeccsről

Montevideo, november 3

A S. Október-körút széles árkádjai alatt, miként valami végtelen, fekete kigyó, tízezernyi főmeg tolong a sporttér felé, ahol Uruguay és Paraguay ma vívnak döntő küzdelmet Délamerikai bajnokságért. A pálya már kora délután zsúfolt, a 120 méter hosszú tribünün lázas izgalommal vitáznak kombinálnak, fútyúlnak és dobognak a forróvérű spanyolok, karjaik lábalk mozognak, mint a csépfadarók és heves gesztusaik mohóan úlják el az európai szemnek, vajjon lelkesebbnek vagy bosszankodóbbnak.

Délután négy óra A tribünhíjánál megjelenik Paraguay fehér piros tizenegyes, elől egy néger, hátul egy indián, a balfelezet. Szembefordulnak a közönséggel és háromszoros hip hip-hurrával üdvözlik Uruguayt. Falsikéltő stílusú és kendőbogatottságú a vázlat. A csapat megnyerte a tribün rokonzenéjét, mely artikulálatlan hangzavarból harsog, a tizenegyes válogatott pedig egy-ötzör körülbámulja a pályát. Miként a torreadorok, bemutatják magukat a közönségnek. A következő percben Uruguay csapata, 9 párisi olimpiákonál megismertli az üdvözlő szertartást. A tömeg tombol. Sípjelzés és a játék megkezdődik.

A következő kétszer 45 perc futballjátékát Európában nem tudták megismertetni. A délamerikai gyorsasága, kombinációképessége,

tempóbirása hasonlíthatatlanul felül áll az európain. Nehéz követni a játék iramát, pillanatról-pillanatra változik a helyzet, heves rohantások, ravasz, gyors összjátékok, rendkívül ügyes, egyéni driblizések változtatják egymást, sürri következnek az éles, pontos kapulövések és a kapuk csodákat művelnek. Mazzali egyik sarktól a másikig veti magát és a labdát magához rántva, egy bohóc merész saltomortalejával zuhan a földre. Romano, az uruguayi balszélső, csodákat művel. Pillanatszerű szünet nélkül, de sohasem óstalanul rohan, labdasezélése, technikája szédületes, lövései rendkívül élesek és biztosak. Ő a mezény legjobb embere. Uruguay állandóan támad, de az ellenfél biztosan védekezik és ha lehet, meggyekszik fokozni az iramot. Az utolsó percben ugyanazzal a hevességgel és tempóval folyik a játék, mint az előben. A találat a szélsőkre játszanak, rövid pőst csak ritkán látni.

A végeredmény 3:1 Uruguay javára, mely ezuttal heedszer nyerte meg Délamerika bajnokságát.

A közönség mindvégig lelkesedik, kiabál, síkít, tombol vagy az izgalom halálos csendjében marad a pályára. A tribün fútyúl, ha tesz valamit, de fútyól akkor is, ha nem tesz. A játék végén szitkozódva, illetve bogan oszlanak szét. Ordít, aki elégedett és ordít, aki elégedetlen. Gő-dnőhtyl Jinos

Orosz hajók francia vizeken. Párisból jelentik: Az orosz követség a francia sajtóval közölte a Cics-riu és Herriot között lefolytatott tárgyalásokat, amelyek értelmében december huszadiktól kezdve az összes orosz kikötők megnyitják francia hajók és az összes francia kikötők orosz hajók számára.

A resicai Aviva és Barisszia kulturstélye. Resicából jelentik: E hó 14 én tartotta meg a resicai Aviva és Barisszia első kulturstélyét. A kulturstély szp anyagi és erkölcsi sikerrel zárult és Resica zsidó és keresztényi intellektuális nagyszámában voltak jelen az estélyen. A mosz nagy tevényt aratott és a szereplő Aviva és Barisszia tagok a legteljesebb elismerést érdemelték ki. Az est fénypontja dr. Dezső Hugó megszűnylésű beszéde volt, amelynek hatása következően megalakult a Zsidó Nemzeti Szövetség resicai csoportja. A csoport vezetésével Berkovits Henrik díszelő és Klein Bernát ügyvezető elnök lettek megválasztva. Az estély megszervezése körül Goldstein Oskár és Klein Géza fejtettek ki eredményes munkát és a kulturstély sikerre nagyrészt az ő munkájának köszönhető.

Ahány Chanukka mécs-láng — annyi lej s egyszerre megválthatok Erecz Jisraeel földjét, ha minden zsidó család az egész világon ezt a jelszót teljesítene, ezért minden zsidó család gondoljon a K. K. L-re

Gősség vagy gonosz tréfa? Párisból jelentik: Különös gyűlölettel tartja lázban Paris lakosságát. December huszadikán hajnali három órakor egy pésségű B. ulvard dela Villetten egy emberi törzse skadt. A halott feje kései és lábai hiányoztak. A borszató lelet egy új viaszszoborokból készült kenderbe volt becsomagolva. Néhány órával később a Sajna partján egy másik csomagot találtak, amelyben a vállak és a medence egy része volt becsomagolva. Hat órákor egy csatorna közelében megtalálták a harmadik csomagot, amelyben a meggyilkolt kezei és lábai voltak elrejtve. A rendőri nyomozás kiderítette, hogy a halott erős ember lehetett, legfeljebb huszonnyolc éves. A hullat éles eszközzel ostromolták darabokra és nyilvánvaló, hogy csakis hullaboncolásban jártas ember követhette el. Egyelőre nem lehet tudni, vajon nem-e a hullaház egyik halottját vágta darabokra orvosnövendékek, akik ilyen módon akartak egy borzalmas tréfát elkövetni. A hatóság azonban azt hiszi, hogy gyilkosság esetével áll szemben. Az újságok, amelyekben a hullat tagjai be voltak csomagolva, sanfranciskói lapok 1924 április nyolcadikáról. Az áldozat fejét eddig még nem találták meg.

Husz francia könyv háromszáz lej, 1400 oldal, illusztr., a legjobb szerkesztésű. Ezenkívül is minden francia könyv, revü kapható Lepage könyvkereskedésében, Cluj, Jégyszék ingyen. Postázás prompt.

Eljegyzés. Stelmecz Kalmán (Brassó) eljegyezte Rosenbaum Ilusát (Abrudbánya). Minden külön értesítés helyett.

Jónás Rósiát T. snádszántóról eljegyezte Bürger Erő nagyvárlyi bűrgyáros. (Minden külön értesítés helyett).

Haarmannt rövidesen kivégzik. Hannoverből jelentik: Haarman az előrt határidőig nem nyújtotta be kérvényét a kivégzés megtiltása végett, hogy megkegyelmeztesse ügyében egyetlen lépést is tegyen. A főmeggyilkost tehát rövidesen ki fogják végezni. G. ons Haarman cinzoza, akit egy rendbali gyilkosságra való főbüntetésben ítétek halálára, megfélebberte az ítéletet.

Az Árvagondozó műsoros estélye. Az Árvagondozó kolozsvári csoportja az Aviva Debora és az Aviva Mirjam közreműködésével december 27 ikén este fél 9 órai kezdettel a Radout nagytermében Árvagondozó estélyt rendez. A műsoron balettek, énekesnők, szavaltók, élőszék és monológok szerepelnek. Az estély iránt már eddig is nagy érdeklődés nyilvánult meg.

Ügyvédi hír. Dr. Francovici Jenő ügyvéd Bucuresteben irodáját Strada Franklin 5. sz. alól Strada Bradului 8. szám alá helyezte át. Telefon: 37-58

Ilfusági, képes, mesés, továbbá minden nyelvű irodalmi és tudományos könyvek óriási választékban előnyös árban Lepagenál, Kolozsvár. Jégyszék ingyen. Postaexpedició prompt.

Február elsejéig be kell váltítani az apró pénzt és így minden K. K. L. tisztosnak legyen gondja arra, hogy a perselyekben papír egy és két lejes ne maradjon. A perselyűritést azonnal pontosan vigyék keresztül és gondoskodjanak arról, hogy közvetlenül január huszónadikáig a perselyeket megint k ürítsék

Meghíusultak a japán-orosz tárgyalások

London, dec 23 Japán és Szovjetország között Pekingben folytatott tárgyalások, amelyek a normális viszonyoknak a helyreállítása végett indultak, teljesen meghíusultak. Japán Oroszország követelését teljesíthetetlennek jelentette ki. Oroszország azt kívánta, hogy Japán utasítsa vissza Besarabia ratifikálását. Japán azt felelte, hogy ez a követelés beavatkozást jelent Jpán külpolitikájába, ami sérti az állam szuverénitását és ezért a követelést nem teljesítette és a tárgyalások eredménytelenül megszűntek.

Franciaországot nem fenyegeti szociális krízis

Páris, december 23. Herriot: a külföldi sajtótudósítóknak kijelentette, hogy Franciaországot semmiféle súlyosabb szociális krízis nem fenyegeti. A kommunizmus ereje csökkenőben van, amely a munkásosztály tisztánlátásának és a kormány erőlyes intézkedésének köszönhető. Hangoztatta, hogy általános pacifikáción dolgozik, ami világérdek.

KÖZGAZDASÁG

Kolozsváron kielégítő a telepadók kivetési aránya A kivetések 1924. és 1925. évre történnek

(Cluj-Kolozsvár, dec. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mintegy hét héttel ezelőtt kezdte meg Kolozsvár városi tanácsa az ipartelepek után fizetendő városi adók kivetését. A telepadó megállapítását egy bizottság végzi, amelynek tagjai két városi főtitkár, egyik köztulnok egyúttal a bizottság elnöke is, az iparkamara kiküldötte és az UGIR egy delegáltja.

A bizottság a kivetésnél tekintetbe veszi a vállalatokba befektetett tőke nagyságát, az üzem rentabilitását és a telep helyének értékét. Ezeknek a szempontoknak figyelembevételével állapítja meg az adókivető bizottság a telep bérértékét és a bérérték alapján a városi szabályrendelet értelmében husz és harminc százalék között állapítja meg a bérértékhez viszonyított adóösszeget. Harminc százalékos kivetéssel csak a kimondottan luxusotthonok előállításával foglalkozó vállalatokat sújtják, a husz százalékos adókivetési minimum pedig a közszükségleti cikkek előállításával foglalkozó üzemekre vonatkozik.

Ugy értesülünk, hogy Kolozsváron a negyipro-sok általában meg vannak elégedve a kivett adó nagyságával és ellentétben például Tordával, ahol az összes kivetéseket meg kellett felbontani, mert az adókivető bizottság túlmérsérelmesen becsülte a telepek bérértékét; csak szigorúsan fordul elő, hogy valamelyik kolozsvári üzem felbontást jelent be a kivetés ellen. A felelőseket egyébként, mint elsőfokú hatóság, a városi tanács intezi el, másodfokon a felelőseket a közgazdasági bizottság, legfelsőbb fokozaton pedig a szankcionáló bizottság.

Az adókivető bizottság egyik tagjaként nyert értesüléstünk szerint a kivetés Kolozsvárt nagyjában már megtörtént, de a karácsonyi ünnepek előbbjéig folytán az adó kivetését csak január hó elején fogja teljesen befejezni. A kivetés 1924. és 1925. évre történik. A befizetési terminust a városi adóhivatal állítja meg és ezt végzéssel hozza az érdekelt felek tudomására.

Egy telekvásárlás epilógusa. Medgyesről jelentik: Megírta annazidején az Uj Kelet, hogy Medgyesén az agrárbizottság több gyár telekhelyét állami tisztviselők részére kiosztotta. Később ugyancsak közölte, hogy a legfelsőbb agrárbizottság időközben mentesítette a gyárakat a kiosztás alól. Az ügyben ma újabb fordulat állott be, mert a legfelsőbb agrárügyeket intéző bizottság azt az értesítést küldte az első földgazdász üvegyárnak, hogy a várostól még 1918-ban megvett és kifizetett területet csak úgy hagyja meg a gyár birtokában, ha a vételárát a gyár újból kifizeti az államnak. Mithogy ez a végzés jogerőre emelkedett, ugy értesülünk, hogy az üvegyárnak nincsen más választása, mint újból kifizetni az államnak a telekvételárát.

A bánffyúnyadi mészárosok ügye. Jelenítettük már, hogy a bánffyúnyadi mészárosok egy szolgabírói intézkedés folytán bezárták, mert a mészárosok nem voltak megelégedve a husz százalékos árával és ezért megtagadták az árusítást. A bánffyúnyadi mészárosok küldöttsége tegnap felkereste az ügyben a polgármestert és a megyei prefektust és arra kérte őket, helyezték hatályon kívül a szolgabírói rendelkezést. A prefektus teljesítette a mészárosok kérését és megengedte a husz százalékos áruárakat és egyben elrendelte a maximális árak revízióját.

A temesvári állatvásár. Temesvárról jelentik: A temesvári téli országos állatvásár befejeződött, mégpedig a következő eredménnyel: Felneveztek összesen 5000 állatot, de a nagy felhajtással szemben csak 700 állat történt. A kínálat nagy volt, de a kereslet nagyon csekély. Sertés hévés került piacra, de még így sem fejlődött ki üzletkötés, inkább maradt és lovakat ke-

restek. Az ökrök ára páronként 25-35 ezer, az igás ló ára 12-15 ezer, a parádés ló ára 35-40 ezer lej között váltakozott, a sovány sertések ára emelkedett, a hízár sertéseké esett. Az exportörök marhavásárlás tekintetében nem fejtettek ki olyan nagy üzletkötést, mint máskor és a vásár főleg ezért nem hozta meg a kívánt eredményt.

Jugoszláviában leszállították a cukor kiviteli tarifáját. Belgrádból jelentik: A kereskedelmiügyi miniszter intervenciót a közlekedési miniszterrel a belföldi cukortermékek kiviteli tarifájának enyhítése érdekében, amit az indokolt meg hogy az eddigi vasuti tarifa mellett a jugoszlávi cukor nem tud versenyezni a külföldi termékekkel. Az intervenciónk meg volt az eredménye, mert a közlekedési miniszter elrendelte a cukorszállítványok vasuti tarifájának negyven százalékkal való leszállítását.

A mai valutapiac

A mai napon lanyha, üsléttelen volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 363-366, magyar korona 375-380, cseh korona 5-85-5-90, francia frank 10-50-10-60, svájci frank 37-90-38-00, dollár 195-00-196-00, angol font 920-922-00, olasz lira 8-45-8-50.

Valutapiac december 23-án:

Bukarest, Devizák: Páris 1060, Berlin - London 9-2, Newyork 195-00, Béna 840-00, Zürich 38-00, Bécs 27-90, Prága 595, Budapest -

Bukarest, Valuták: Napolca 780 - , márka 48-00, leva 130, török lira 105, font sterling 900, francia frank 10-70, svájci frank 37-00, olasz lira 860, drachma 320, dinár 290 - , dollár 193-00,

lengyel márka 35-00, osztrák korona 29-00, magyar korona 27-50, cseh korona 575.

Zürich, Nyitár - Zártár: Berlin 182-88-182-80, Amsterdam 308-60-268-80, Newyork 515-75-515-75, London 2480-00-2428-00, Páris 2780-00-2775-00, Milánó 2217-50-2210-00, Prága 1562-50-1562-50, Bukarest 70-25-70-25, Béna 775-00-774-50, Warszawa 265-00-265-00, Varsó 99-50-99-50, Bécs 72-50-72-50.

Szilágyi Eleonóra R. T. kényszeregyeségi ügye. A kolozsvári törvényszék mára tárgyalta a Szilágyi Eleonóra Részvénytársaság kényszeregyeségi tárgyalását. A törvényszék a részvényesek előterjesztésére a tárgyalást január 26-ára halasztotta el.

Újabb aranyszállítvány Németországnak. Newyorkból jelentik: A Morgan-csoport Amerikából három és felmilió dollár értékű aranyat küldött Németországba. Az aranyszállítvány rövidesen Németországba érkezik.

Bécsi marhavásár. Bécsből jelentik: A mai bécsi marhavásárra felhajtás volt 2313 darab, ebből romániai áru 483 darab volt. Az irányzat nagyon lanyha, az árak két-három ezer koronával olcsóbbak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien - Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. - Huskúldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

La lábszárvédőt

olcsón és pontosan szállít postán utánvétellel

Motisan Mihály

szijgyártó, Cluj, Strada Manasturului No 45

„ARTA”
Januári kiállítására
Jeladásra szánt műtárgyak és régiségek bejelenthetők naponta 9-1-ig és 3-7-ig
Cluj, Strada Avram Iancu 3 sz. alatt.

STOEWER irógép

LEPAGE Kvár. - Gyárképv. Kérjen ajánlatot

★

Kölni vizek minden illatban, literes üveg 115.- lei

verseny ár a Rózsá M. ROYAL DROGERIÁBAN

Cluj, Piața Unirii No. 26

R. Mosse 32

★

Szolid kiszolgálás

IZRAEL & Co.

Cluj, Calea Victoriei No 2. szücs és szörmeáruháza

10% Nagy karácsonyi és ujévi vásárt rendezünk 10% árengedménnyel 10%

Dus választék mindenféle szörmében, ruhaprémekben.

Szolid kiszolgálás

Szörme és fonalfestés! | Osztruhákat és bármilyen kelmet a legjobban festi és tisztít | Szörme és fonalfestés

„KRISTÁLY” KELMEFESTŐ-GYÁR

Tel. 508 CLUJ Tel. 508

A legolcsóbb karácsonyi beszerzési forrás

üveg és porcellán edényekben um. étkező, kávé-, tea- és üvegtárgyakban az **Urania** palota mellett **Ausländer Rudolf cégnél**

Cluj, Calea Regele Ferdinand No **37**

SZINEAZ - MOVESZET

Szenes Erzi: Selyemgombolyag. A szlovéniai magyar nyelvű irodalomban ujabban nem egy igen erős tehetségű fiatal költő vonta magára az olvasók figyelmét. Ezek között egyike a leg-erősebbeknek egy fiatal zsidó lány: Szenes Erzi, aki most kötetbe fogva adta ki három évi költői termésének legjavát. Szenes Erzi költészete tiszta, de líra, melynek őszinte hangja, első olvasása is megragadja az embert. Még kizáródik, harcol a formával, még nem tudja művészi köntösbe önteni gondolatait és érzéseit, de ez a keresetlenség, sőt igen gyakran formánélküliség az, ami még közvetlenebbé, még igazabbá teszi minden írását. Egy fiatal leánylélek vergődik e sorokban olyan őszinteséggel és olyan nyíltsággal, amely abszolút művészi érték. Egészszéges gondolkodásu, tisztalelkű lány, kiből teljesen hiányzik a modern költőnek a fiktív sárga. Egyszerűsége gyakran meghatárolja őszintesége másutt szinte költészetnél is több. Néhány versében egy magasabb világnézetnek asszonyi vetülést éreztük s különösen „Fohász” című verse az, amelynek istenes páthosza varfeli erővel hat. A „Kiszökök kérdése”-ében a leányság várakozása fordul az élet felé, jósággal, őszinteséggel és melegséggel, de az asszonyi sors mély és bánatos alázatával. Egyik legszebb versét, amely annyira jellemzi Szenes Erzi egyéniségét, a „Verselő leányt” itt adjuk:

Én husz éves vagyok.
Én szeretek élni.
Oh ne haragudjatok reám,
hogy befelé vannak fordítva az én szemeim,
hogy imával, énekkel magamat dicsérem,
hogy minden tükör előtt megállok
s a szemek felületén is önmagam keresem,
hogy én csak magamat látom,
én husz éves vagyok.

Szenes Erzi könyve, amely értékes ígérete egy fiatal költőnek, Kosicen jelent meg. —ly.

A MAGYAR SZINEAZ ÉRTÉKESZÉSE

- Szerda: Nincs előadás.
Csütörtök d. u. 3-kor: Iglói diákok [Méréselt hely-
árakkal, sorozat 181]
Csütörtök d. u. 5-kor: Mézeskalács [Operettajándék
9-adszor, leszállított helyárakkal, sorozat 182]
Csütörtök este fél 9-kor: Három grácia [Operettaj-
ándék 14-adszor, bérletzúnetben, premierhely-
árakkal, sorozat 183]
Péntek du. fél 3-kor: Alafár nem számár (Gyermek-
előadás, méréselt helyárakkal, sorozat 184)
Péntek du. 5-kor: Árvácska [Operettajándék 8-adszor
leszállított helyárakkal, sorozat 185]
Péntek este fél 9-kor: Vörös maion (15-ödször, bérlet-
zúnetben, premierhelyárakkal, sorozat 186)
Szombat du. fél 4-kor: A házasságok az égben köttet-
nek [Ujdoncság 3-adszor, méréselt helyárakkal,
Sorozat 187]
Szombat este 8-kor: A nótás kap tány (Operettenjón-
ság először, premierbérlet 28 szám, premier-
helyárakkal, sorozat 188)
Vasárnap d. e. 10-kor: Művész matiné Jakobi emlékére,
esti helyárakkal, sorozat 189.

MOZGÓK MOZGÓ

Select-mozgó. Szerda, december 24. Szenzá-
ciós premier. Chabert ezredes. Rejtélyes film. 5

nagy felvonásban, Honoré de Balzac regénye után.
Főszerepben Ls Bargi.

Urania-mozgó. Szerda, december 24. Premier.
Hallgatás völgye. Szenzációs bűnügyi dráma, Ka-
nada jégborította hegyei között, 6 felvonásban. Fő-
szerepben Alma Rubens.

Apollo-Mozgó. Szerda, december 24. **Kazán.**
Szenzációs kalandordráma az örök hó országából,
6 felvonásban. Főszerepben Ed. Walack és a fe-
nomenális kutya: Kazán.

Szép és tartós

játékok

a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradisomában
a legrégebb és leghíresebb játékraktár-
ban kaphatók.

Cím:

LINDENBERG

Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára
Karácsonyfaisz

Rador 2445

**KARÁCSONYI
NAGYVÁSÁR
MEGKEZDÖDÖTT**

"SZABÓ JENŐ"

női divatkülönlegességek áru-
házában Cluj, Cal. Reg. Ferd. 5.
TELEFONSZÁM 4-79.

A közkedveltségnek örvendő **Főraktár: CLUJ,**
Strada Dorobanților No 11.

GLORIA tápsör

Tur dai Sörgyár Rt. Gyár: Turda ismét kapható.

A LEGJOBBAK

OTTOGAGE

TEASÜTEMÉNYEI

24 december 24
ma 29 00, magyac
182 83 - 182 80
nyork 515 75
0, Paris 2780 00
2310 00, Praga
25 - 70 3/4, Belgrad
0 - 265 00 Verse
50.
kényszeregyer-
szék mára tüsté
áraság közszer-
ék a részvényesek
r 26-ára hálaz
Németország
A Morgan-cé
10 dollár értéke
Az aranyzár-
ba érkezik.
bél jelentik: A
v. lt 2313 darab
h. An irányzat
mezer koronával
Fiai cég
Saborskyóhne
Saborsky József
ildemények címe
Grossmarkthalle.
édőt
ostán utánvételle
ihály
sturnoi No 45
ására
ráciség be-
g es 3-7 ig
3 sz. alatt.
rógép
LEPAGE
vár. - Gyárképv.
érjen ajánlatot.
n illat-
15.- lei
ssa M.
TÁBAN
No. 26
R. Mosse 32
ne és
estés
ás
eben
él
37
No

SAKK

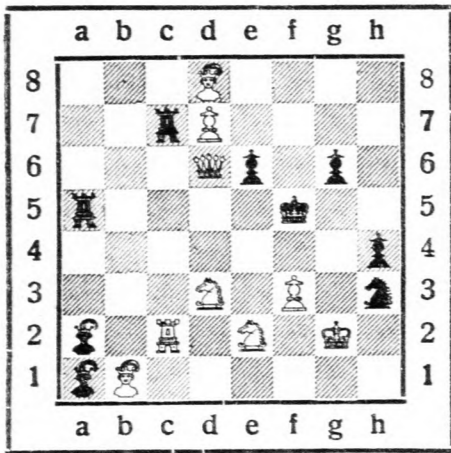
Rovatvezető: **Dr. BRÓDY MIKLÓS**

9. sz. feladvány.

Weenink H.-tól (Amsterdam).

(A budapesti sakk-kör 1924 évi nemzetk. pályázatán I. díjjal kitüntetve).

Sötét: Kf5, Bc5, Bc7, Fa2, Fa1, Hh3, gyal.: e6, g6, g7, h4 (10).

Világos: Kc2, Vd6, Bc2, Fb1, Fd8, Hd3, He2, gyal.: d7, f3 (9).

Világos indul és 2-ik lépéres mattot ad.

Megfejtés

A 7. sz. (Dr. Lasker-féle) feladvány megfejtése
 1. Va4-b5 1. c7×db (A)
 2. Fa3-b2+ 2. Ke6
 3. Vb5-e8

A)

1. 1. Fc8-b7 (B)
 2. c4×d5 (fenyeget 2. c7-c5! (vagy c7×d6)
 Vb2+)

3. d5×c6# (en passant, vagy Ft2#)
 (Ez a változat a legtöbb fejű figyelmét elkerülte.)

B)

1. 1. Fc8-e6 (C)
 2. Vb2+stb.

C)

1. 1. Ke5-d4
 2. Vc5+stb.

Helyesen fejtették meg: Harfenes E. (Galati), Forgács A. (Marghita), Gopál (Sátmár), Róth Dezső (Sátmár).

A 8. sz. feladvány megfejtését csak a jövő számunkban hozzuk.

Megfejtőinkhez:

Az „Uj Kelet” sakk-rovata f. év október havának elején indult meg. Már első rovatunkban kiállításba helyeztük, hogy szorgalmasabb megfejtőink között néhány könyvjutalmat sorsolunk majd ki — és pedig minden 3 hó elteltével.

Rovatvezetőnk hetek óta tartó betegsége, mely

még huzamos ideig köti őt a szobához, megátolta őt abban, hogy a könyvdíjak odaitélését idejekorán eszközölhesse. Erre valószínűleg csak január első felében fog most már sor kerülhetni.

Szerkesztői üzenetek

W. A. L. (Marghita) és több megfejtőnek. A 7. sz. (Dr. Lasker féle) feladvány megfejtését a fontos 1. Ft7 védelem, illetve az ebből előálló 3. d5×c6# nélkül küldték be.

G. (Sátmár). Atdolgozott 2-lépésese sem felel meg a műszabályoknak és szigorubb követelményeknek. Nagy világos figuratömeget használ (mind a 8 gyalog), de csak egy jó mattja van (K×e6-ra), viszont a többi 3 változat gyöngye, a világos figurák részben statisztálnak csak. Jobbat kérünk.

R. D. (Sátmár). Ön kifogásolja azt, hogy miért nem választottam én Anderson-nak (8. sz. szép feladványunk szerzőjének) is azt, hogy ütésben álló lábot ne vigyünk el — tár más ütésbe is — kezdőlépést). Andersonnál enyhíti a dolgot, hogy a vil. vezért 4 báb ütésbe viszi, melyek közül a söt. B pláne sakkal ütethet. A változatok itt mind rejtettek, a világos király ellépései logikusan indokoltak. A két eset tehát igazán nem ugyanz.

Második reklamációjára ez számunkban megtalálhatja a választ.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó P., vastag betűvel 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 10 lej., állásfoglalásoknak 30% kedvezmény.

Gépiró vagy gépirónő ki a román-magyar nyelvet bírja, délutáni foglalkozást kaphat, Sámson engros börtület, Piata Mihai Viteazu (Széchenyi-tér) 36. szám. 8337

Órás segéd kis és nagy munkás állást keres. Szíves megkeresést „jó munkakerő” jellegre a kiadóba kérek. 8334

Biztos egzisztenciát szerezhet kaucióval rendelkező nő régi bevezetett üzletben. Cim megtudható és ajánlatokat továbbít a kiadó. 8339

Két zsidó fiatalember olcsó házer házi kosztot kaphat. Értekezni Dávid József szabómesternél, Cal. Victoriei 7.

Veszek könyveket. Magyar és német nyelvű klasszikusokat, közgazdasági és társadalom-tudományi gyűjteményes műveket használt vagy új állapotban veszek. Részletes ajánlatokat ármegjelöléssel „Könyvbarát” címre a kiadóba kérek.

Zsidó fiatalember kosztot és lakást kaphat Egyetem-u. 5., ajtó 3.

Mosónő lakásán mosást vállal. Dávidné, Fellegvári-u. 12.

Perindes
 Királyi udv. szállító

Felülmulhatatlan csokoládé és bonbon

Mindenütt kaphatók Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna
 kolozsvári sörkülönlegességek

Ursus - Czell sörfőzde Kolozsvár

GALVANI
 A LEGJOBB ELEM
 Gyártja: GALVANI-gyár Timisoara

Ne töljön fel hangzatos hirdetéseknek! Győződjék meg a

Dréher-Haggenmacher
DACIA
 extra téli és a

Bavaria

dupla maláta sörök kiváló jó minőségéről.

Karácsonyra egy üveg

BOGSZA
 cocktail de chocolat likör

a legpraktikusabb ajándék.

Parasztok...
 Kéz...
 Rendőrv...
 A mai na...
 amelyek k...
 örködnek...
 rendjére. B...
 a jobb- és...
 senki előtt...
 ugynevezett...
 ki és paraz...
 diákmozgalom...
 verni.
 Megnyug...
 noha sokáig...
 óta aktuális...
 mégis valami...
 vált ki a me...
 tásokká fajul...
 szükség van a...
 öklére, de a...
 zaklatott lelke...
 sem tudja vi...
 Hoszu hó...
 lakosság ellen...
 nosz rágalmak...
 nek a román...
 kolyával méte...
 Mind az a br...
 hol ott robban...
 táplálkok. É...
 arra szánuv...
 kor a probléma...
 nyulnia, nem...
 keznie, hanem...
 vadult antiszer...
 erejével ellen...
 A felzaklat...
 szadai. Az az...
 könnyen meg...
 diákságnak az...
 rajong, könnye...
 csapdába és...
 keresztül a z...
 roccális nyom...
 lessége és érde...
 irányba tévedt...
 erőt, amit az or...
 sága reprezentá...
 erejével a k...
 tudja állítani.
 Az állami é...
 kellene mutatni...
 lyek a korszól...
 ják. És ezeknek...
 sére kell segí...
 Rá kellene m...
 molochjaira: az...
 ságra, amelyek...
 kéz ifjuság hiv...
 Rá kellene...
 gését tápláló...
 ipar és a ker...
 amelyeknek a...
 turált és szerve...
 generációt kívá...
 A román ifj...
 agitáció hatás...
 amelynek bődt...
 igazi útjára. Ezt...
 tikus állapot...
 jok igazi okain...
 ha ez a munka...
 feledésbe hul...
 galmát nem a h...
 konstruktív mun...
 programban fel...
 megvédelmezn...